

အပိုင်း: 16

v k f e f c Gf

E S h w 0 e f u s f

u æ f r n a & ;

Scan QR Code
for electronic version

၁၆.၁။ လုပ်ငန်းခွင်ကျန်းမာရေးထိခိုက်မှုအန္တရာယ်များ

အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုချက်

အလုပ်လုပ်ခြင်း (သို့မဟုတ်) လုပ်ငန်းခွင်ပတ်ဝန်းကျင်နှင့်ထိတွေ့ခြင်းကြောင့် အလုပ်သမား၏ ပကတိကောင်းမွန်နေသော ကျန်းမာရေးအခြေအနေထိခိုက်ပျက်စီးကာ မလိုအပ်သော အကျိုးသက်ရောက်မှုဖြစ်ပေါ်စေသည့် အရာကို လုပ်ငန်းခွင်ကျန်းမာရေးထိခိုက်မှုအန္တရာယ်များဟု ခေါ်ဆိုသည်။

၁။ ဂျပေဒဆိုင်ရာဂုဏ်သတ္တိများနှင့်ထိတွေ့မှုဆိုင်ရာအန္တရာယ်များ

(က) အအေးလွန်ကဲမှုအန္တရာယ်

အအေးလွန်ကဲမှုအန္တရာယ် တွေ့ကြုံခံစားရနိုင်သော လုပ်သားများ

- အသား၊ ငါး၊ ပုစွန် ပြင်ဆင်ထုတ်ပိုးသည့် အအေးခန်းများမှ အလုပ်သမားများ၊
- ဆောက်လုပ်ရေးအလုပ်သမားများ၊
- ငါးဖမ်းလုပ်သားများ၊
- ရေငုတ်သမားများ၊ စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ကိုင်သူများ၊
- မီးသတ်သမားများ၊
- အဝေးပြေးလမ်းမကြီးများဖောက်လုပ်ခြင်း၊ ပြုပြင်ခြင်းလုပ်ငန်းများလုပ်ကိုင်သည့် အလုပ်သမားများ၊
- အရက်နှင့်မူးယစ်ဆေးဝါး သုံးစွဲသူအလုပ်သမားများ၊
- စိတ်ကျန်းမာရေးဆေးဝါးများ သုံးစွဲနေသည့် အလုပ်သမားများ။

အအေးလွန်ကဲမှုဖြစ်ခြင်းသည်

- ခန္ဓာကိုယ်အပူချိန်သည် (၃၅ °) စင်တီဂရိတ်အောက်သို့ လျော့နည်းလာပါက ချမ်းတုန်ခြင်း၊ ခြေဖျားလက်ဖျား အေးစက်ခြင်းတို့ ဖြစ်ပေါ်နိုင်ပါသည်။ အပူချိန် (၃၃ ° - ၃၅ °) တွင် နှလုံးခုန်နှုန်း၊ အသက်ရှူနှုန်းနှင့် သွေးပေါင်ချိန်ကျဆင်းလာပြီး အပူချိန် (၃၃ °) စင်တီဂရိတ်အောက်ကျဆင်းပါက ခန္ဓာကိုယ်အနေထား မှန်ကန်အောင် မချိန်ဆနိုင်ခြင်း၊ ထင်ယောင်ထင်မှားမြင်တွေ့ရခြင်းတို့ ဖြစ်ပေါ်သည်။
- ခန္ဓာကိုယ်အပူချိန်သည် (၃၀ °) စင်တီဂရိတ်အောက်သို့ကျဆင်းလာပါက သတိမရတစ်ချက် / ရတစ်ချက် ဖြစ်ခြင်း၊ အတွေးအမြင်အာရုံရှုပ်ထွေးလာခြင်း၊ ခြေလက်များအေးခဲလာခြင်း၊ ညှိမဲကြွေပြတ်လာခြင်း၊ သွေးကြောများ ပိတ်ဆို့ယောင်ရမ်းခြင်း၊ သေဆုံးခြင်းတို့ ဖြစ်ပေါ်နိုင်ပါသည်။

အအေးလွန်ကဲမှုအန္တရာယ်မှကာကွယ်နိုင်ရန် ဆောင်ရွက်ရမည့်အချက်များ

- မိုးဒဏ်၊ လေဒဏ်၊ အအေးဒဏ်ခံနိုင်သည့် ဝတ်စုံများဝတ်ဆင်၍ အလုပ်လုပ်ခြင်း၊
- မရွေ့မပြောင်းအလုပ်လုပ်နေရသူများသည် ခြောက်သွေ့၍ လေတိုးအကာအကွယ်ရှိသော၊ အပူခတ်လွတ်ထားသော၊ ခိုလှုံစရာနေရာများ အသုံးပြုခြင်း။

လုပ်ငန်းခွင်နှင့် ပတ်ဝန်းကျင် ကျန်းမာရေး

(ခ) အပူလွန်ကဲမှုအန္တရာယ်

အပူဒဏ်သင့်ခြင်းအန္တရာယ် တွေ့ကြုံရနိုင်သော အလုပ်သမားများ

အောက်ဖော်ပြပါအလုပ်သမားများသည် ကျန်အလုပ်သမားများထက် အပူဒဏ်သင့်ခြင်းအန္တရာယ်ကိုပို၍ တွေ့ကြုံခံစားရနိုင်ပါသည်။

- ၁။ နေပူကျဲကျဲတွင် အလုပ်လုပ်ကိုင်သူ ကျပ်စားလုပ်သားများ၊
- ၂။ ဝန်စည်စလယ်ထမ်းပိုးရသော အထမ်းလုပ်သားများ၊
- ၃။ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးလုပ်ငန်း လုပ်ကိုင်သူများ - မော်တော်ကား၊ အနေယာဉ်၊ ဆိုင်ကယ်ကယ်ရီ၊
- ၄။ ခေါင်းရွက်ဗျက်ထိုးဈေးသည်များ၊
- ၅။ သင်္ဘောကျင်းတွင် အလုပ်လုပ်ကိုင်သူလုပ်သားများ၊
- ၆။ ဆောက်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းတွင် အလုပ်လုပ်ကိုင်သော လုပ်သားများ၊
- ၇။ ပန်းဥယျာဉ် ပြုပြင်ထိန်းသိမ်းရေးလုပ်ငန်း လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်သူများ၊
- ၈။ တပ်မတော်သားများ၊
- ၉။ မီးသတ်သမားများ၊
- ၁၀။ ယာဉ်ထိန်းရဲများ၊
- ၁၁။ အားကစားသမားများ၊
- ၁၂။ မုန့်ဖုတ်လုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်သူများနှင့် စားဖိုဆောင်အိုးသူကြီးများ၊
- ၁၃။ မိုင်းတွင်းလုပ်သားများ၊
- ၁၄။ ဥမင်လိုက်ခေါင်းနှင့် အလုံပိတ်နေရာများတွင် အလုပ်လုပ်ကိုင်ရသူ လုပ်သားများ၊
- ၁၅။ ဘွိုင်လာခန်းတွင် အလုပ်လုပ်ကိုင်သူ လုပ်သားများ၊
- ၁၆။ စက်ရုံလုပ်သားများ၊
- ၁၇။ သံရည်ကျိုလုပ်ငန်းတွင် အလုပ်လုပ်ကိုင်သူ လုပ်သားများ၊
- ၁၈။ ဓာတ်ဆီနှင့် သဘာဝဓာတ်ငွေ့အရောင်းဆိုင်များတွင် အလုပ်လုပ်ကိုင်သူဝန်ထမ်းများ၊
- ၁၉။ ရာဘာပစ္စည်းထုတ်လုပ်မှုလုပ်ငန်းတွင် အလုပ်လုပ်ကိုင်သူ လုပ်သားများ၊
- ၂၀။ ကြွေထည်မြေထည်လုပ်ငန်းတွင် အလုပ်လုပ်ကိုင်သူ လုပ်သားများ၊
- ၂၁။ အုတ်ဖုတ်လုပ်ငန်း လုပ်ကိုင်သူလုပ်သားများ။

အပူဒဏ်သင့်ခြင်းကြောင့် အောက်ဖော်ပြပါ ရောဂါလက္ခဏာများအား ခံစားရနိုင်ပါသည် -

၁။ ဖျိုခြင်း (သို့) ဂနာမငြိမ်ဖြစ်ခြင်း၊	၅။ ကိုယ်အပူချိန်မြင့်တက်ခြင်း၊
၂။ ကြွက်သားများ ကြွက်တက်ခြင်းနှင့် အားပျော့ခြင်း၊	၆။ ခေါင်းမူးနောက်ခြင်း၊
၃။ ခေါင်းကိုက်ခြင်း၊	၇။ မူးမိုက်ခြင်း၊
၄။ ရေဆာခြင်း၊	၈။ နုံးချိုခြင်း၊
	၉။ ရွေးအလွန်အကျွံထွက်ခြင်း။

အပူဒဏ်အန္တရာယ်မှ ကာကွယ်နိုင်ရန်

- ၁။ အပူချိန်နှင့် စိုထိုင်းဆများနေသော ရာသီဥတုသည် လူ့ခန္ဓာကိုယ်၏ ကိုယ်တွင်းကိုယ်ပ အပူချိန်ထိန်းညှိမှု စနစ်ကို ဝန်ပိနိုင်သောကြောင့် အလုပ်ကိုနားနားနေလုပ်ပါ။
- ၂။ ရှေ့ပြေးလက္ခဏာများကို သတိပြုပါ။ ဥပမာ - နုံးချည့်ခြင်း၊ ခေါင်းမူးခြင်း၊ ခေါင်းကိုက်ခြင်း၊ ကြွက်တက်ခြင်း၊ အသက်ရှူမဝခြင်း၊ ရွှေးခြောက်ခြင်း၊ သွေးခုန်နှုန်းမြန်ခြင်း၊ ကိုယ်ပူကြီးခြင်း၊ သတိလစ်ခြင်း၊ တက်ခြင်း၊ အပူထဲကလာလျှင် ခေတ္တနားပြီးမှ လေအေးစက်တပ်ထားသော အခန်းတွင်းသို့ဝင်ပါ။ မိမိဝန်ထမ်းများတွင် အပူဒဏ်ကြောင့်ဖြစ်ပေါ်နိုင်သော ရှေ့ပြေးလက္ခဏာများကို စောင့်ကြည့်ပါ။
- ၃။ အရောင်ရင့်မှိုင်းသော အဝတ်အထည်များမဝတ်ဆင်သင့်ပါ။ ပေါ့ပါးသော ချည်ထည်ပွပွချောင်ချောင် အဝတ်အစားများကိုသာ ဝတ်ဆင်ပါ။
- ၄။ ရေများများသောက်ပါ။ ရေငတ်မခံပါနှင့်။ ဓာတ်ဆားရည်၊ အချိုရည်များသောက် သုံးနိုင်ပါသည်။
- ၅။ ပူသောရာသီဥတုနှင့် တဖြည်းဖြည်းသဟဇာတဖြစ်အောင် ဆင်ခြင်နေထိုင်ပါ။
- ၆။ အပူဒဏ်ခံရလျှင် အရိပ်အာဝါသကောင်းပြီး လေဝင်လေထွက်ကောင်းသော သစ်ရိပ်ဝါးရိပ်တွင် ခေတ္တနားခိုသင့်ပါသည်။
- ၇။ နေလောင်ထားသော အသားအရေသည် ကိုယ်တွင်းကိုယ်ပ အပူချိန်ထိန်းညှိမှုစနစ်ကို အဟန့်အတား ဖြစ်စေပြီး အရေပြားကင်ဆာရောဂါကိုလည်း ဖြစ်စေနိုင်သောကြောင့် နေမလောင်စေရန် ရှုပ်အင်္ကျီလက်ရှည်၊ ဦးထုပ်တို့ဝတ်ဆင်ပြီးမှသာ နေပူထဲသို့သွားပါ။
- ၈။ အလုပ်သမားများကို သင့်တော်သောသင်တန်းများပေး၍ အပူဒဏ်သက်သာသော တစ်ကိုယ်ရေသုံး အကာအကွယ်ပစ္စည်းများအသုံးပြုစေရန် အထောက်အပံ့ပေးပါ။
- ၉။ လုပ်ငန်းခွင်အတွင်း ထိခိုက်လွယ်သော အလုပ်သမားများ (ဥပမာ - အသက်ငယ်လွန်းကြီးလွန်းသူများ၊ နာတာရှည်ရောဂါရှိသူများ)အတွက် ကျန်းမာရေးစောင့်ကြပ်ခြင်းနှင့် ၎င်းတို့အတွက် သီးခြားအစီအမံများ ပြုလုပ်ပေးပါ။

(ဂ) အလင်းရောင်နည်းခြင်း၊ များခြင်း၊ အလင်းပြန်ခြင်း

လုပ်သားများသည် ကျန်းမာရေးနှင့်ညီညွတ်၍ အန္တရာယ်ကင်းရှင်းစွာဖြင့် ထုတ်ကုန်ထုတ်လုပ်နိုင်ရေး အတွက် လုပ်ငန်းခွင်တွင် လုံလောက်ကောင်းမွန်သော အလင်းရောင်ရှိရန် လိုအပ်ပါသည်။

အန္တရာယ်ဖြစ်နိုင်သော အခြေအနေများ

- အလင်းရောင်များလွန်းခြင်း၊ အလင်းပြန်ခြင်း၊
- အလင်းရောင်နည်းလွန်းခြင်း၊
- အလွန်ပြင်းထန်သော အလင်းရောင်နှင့်ကြာရှည်စွာ ထိတွေ့ရခြင်း။

ဖြစ်ပေါ်နိုင်သော ရောဂါလက္ခဏာများ

- မျက်စိနာခြင်း၊ ယားယံခြင်း၊ မျက်ရည်ယိုခြင်း၊ ခေါင်းကိုက်ခြင်း၊ အမြင်အာရုံလျော့နည်းလာခြင်း၊ မျက်စိတိမ်ခွံခြင်း၊
- အဆောက်အဦပြင်ပ အမိုးအကာမရှိသောနေရာတွင် အလုပ်လုပ်ကိုင်ရသောလုပ်သားများ နေအလင်းရောင်ကို တစ်နေ့(၃-၄) နာရီ ထိတွေ့ရပါက ညဘက်အမြင်လျော့နည်းမှုဝေဒနာ ခံစားရပါသည်။

လုပ်ငန်းခွင် အလင်းရောင်နှင့်ပတ်သက်၍ အန္တရာယ်ရှိနိုင်သောလုပ်ငန်းများ

- အထည်ချုပ်လုပ်ငန်း
- စက်ပစ္စည်းတပ်ဆင်ခြင်းလုပ်ငန်း
- ဂဟေဆော်ခြင်းလုပ်ငန်း
- ပိုက်ဆက်ခြင်းလုပ်ငန်း

လုပ်ငန်းခွင်အလင်းရောင်ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်နိုင်သောအန္တရာယ်မှ ကာကွယ်ရန်ဆောင်ရွက်ရမည့်အချက်များ

- လုံလောက်သော အလင်းရောင်ရရှိအောင် စီစဉ်ထားရှိခြင်း၊
- ပြင်းထန်သောအလင်းရောင်နှင့် ထိတွေ့လုပ်ကိုင်ရသူ (နေရောင်ခြည်အပါအဝင်)များသည် မျက်စိအကာ အကွယ်ပစ္စည်းများတပ်ဆင်၍ အလုပ်လုပ်ခြင်း။

(ဃ) ဆူညံသံ

မလိုလားအပ်သောအသံအားလုံးကို ဆူညံသံဟုခေါ်သည်။ လုပ်ငန်းခွင်အတွင်း ဆူညံသံကြောင့်ဖြစ်ပေါ်လာသော အကြားအာရုံချို့ယွင်းမှုမှာ ကာကွယ်၍ရသော်လည်းဖြစ်ပွားပါက ကုသ၍မရနိုင်ပါ။

ကျန်းမာရေးပေါ်သက်ရောက်မှု

(၁) မလိုလားအပ်သော အကျိုးသက်ရောက်မှုများ

- အာရုံစူးစိုက်နိုင်စွမ်းထိခိုက်ခြင်း၊
- စိတ်အနှောင့်အယှက်ဖြစ်ခြင်း၊
- အိမ်မပျော်၊ နွမ်းလျခြင်း၊
- ပျို့ခြင်း၊ ခေါင်းကိုက်ခြင်း၊
- ထုတ်လုပ်မှုကျဆင်းခြင်း။

(၂) တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦးဆက်သွယ်မှုကို အဟန့်အတားအနှောက်အယှက်ဖြစ်စေခြင်း၊

(၃) အကြားအာရုံချို့ယွင်းလာခြင်း၊

ဆူညံသံအန္တရာယ်မှကာကွယ်နိုင်ရန် ဆောင်ရွက်ရမည့်အချက်များ

- ၁။ ဆူညံသံဖြစ်ပေါ်မှု လျော့နည်းအောင်ပြုလုပ်ခြင်း၊
- ၂။ ဆူညံသံထွက်ရှိသော စက်ပစ္စည်းများနှင့် ဝေးကွာသောနေရာတွင် အလုပ်လုပ်စေခြင်း
- ၃။ အကာကွယ်ပစ္စည်းများ ဝတ်ဆင်အသုံးပြု၍ အလုပ်လုပ်ခြင်း (ဥပမာ - နားကာ၊ နားအဆို့၊ နားအကာပါဝင်သော ဦးထုပ်)
- ၄။ အထက်ဖော်ပြပါကိစ္စရပ်များဖြင့် အလုပ်သမားများတွင် ဆူညံသံဖြင့်ထိတွေ့မှုကို မလျော့ချနိုင်ပါက လုပ်သားများအား အလှည့်ကျတာဝန်ထမ်းဆောင်စေခြင်း၊

(င) တုန်ခါမှု

တုန်ခါမှုကြောင့်ပေါ်ပေါက်လာသောသက်ရောက်မှုများသည် အေးသောရာသီဥတုတွင် ပို၍သိသာထင်ရှားသည်။ တုန်ခါမှုကြောင့် သက်ရောက်မှုများသည် လူ့ခန္ဓာကိုယ်တစ်ခုလုံး အပေါ်တွင်လည်းကောင်း၊ ခန္ဓာကိုယ်အစိတ်အပိုင်းလိုက်လည်းကောင်း ဖြစ်ပေါ်တတ်သည်။

တုန်ခါမှုကြောင့် လူ့ခန္ဓာကိုယ်တစ်ခုလုံးအပေါ် အကျိုးသက်ရောက်မှုဖြစ်စေသော လုပ်ငန်းများမှာ-

- လယ်ယာသုံးလုပ်ငန်းသုံးစက်ပစ္စည်းများ အသုံးပြုမောင်းနှင်ခြင်း၊
- သတ္တုရိုင်းသုံးစက်ပစ္စည်းများ မောင်းနှင်ခြင်း၊
- စက်တပ်ယာဉ်ကြီးများ မောင်းနှင်ခြင်း (ဥပမာ -ဘတ်(စ်)ကား) ကုန်တင်ကားကြီးများ။

တုန်ခါမှုကြောင့် ခန္ဓာကိုယ်အစိတ်အပိုင်းအလိုက် ထိခိုက်မှုဖြစ်စေသည့် လုပ်ငန်းများမှာ-

- လေဖိအားသုံး လွန်တူးစက်မောင်းနှင်၍ လွန်တူးခြင်း၊
- မော်တာတပ်သစ်ဖြတ်လွှာများဖြင့် သစ်ဖြတ်ခြင်း၊

တုန်ခါမှုအန္တရာယ်မှ ကာကွယ်နိုင်ရန် ဆောင်ရွက်ရမည့်အချက်များ

- ၁။ တုန်ခါမှု၊ ခံစားရမှုကို ဆိုင်းတွင်စေသောပစ္စည်းများဖြင့် ပြုလုပ်ထားသည့် လက်အိတ်များဝတ်ဆင်အလုပ်လုပ်ခြင်း၊
- ၂။ တုန်ခါမှုနှင့် ထိတွေ့လုပ်ကိုင်ရသည့်ဌာနရှိ လုပ်သားများကို အလှည့်ကျတာဝန်ထမ်းဆောင်စေခြင်း၊
- ၃။ လက်တွင်ထုံခြင်း၊ ကျင်ခြင်း၊ အရောင်ပြောင်းလာခြင်း၊ ညိုမဲလာခြင်းတို့ရှိပါက ဆရာဝန်ထံ အမြန်ဆုံးပြသစေခြင်း။

(စ) ဓာတ်ရောင်ခြည်အန္တရာယ်

ဓာတ်ရောင်ခြည် (Radiation) အား Non-ionizing Radiation နှင့် Ionizing Radiation ဟူ၍ (၂)မျိုးခွဲခြားနိုင်ပါသည်။

Non-ionizing radiation ထိတွေ့မှုအန္တရာယ်

- Non-ionizing radiation တွင် မျက်စိဖြင့်မြင်ရသော အလင်းရောင်၊ ခရမ်းလွန်ရောင်ခြည်၊ အနီအောက်ရောင်ခြည်နှင့် ရေဒီယိုလှိုင်းများ၊ မိုက်ခရိုဝေ့လှိုင်းများ ပါဝင်ပါသည်။
- သံဂဟေဆက်ခြင်းလုပ်ငန်း လုပ်ကိုင်သောလုပ်သားများ၊ နေရောင်ခြည်နှင့် တိုက်ရိုက်ထိတွေ့မှုရှိသော လုပ်သားများသည် ခရမ်းလွန်ရောင်ခြည်အန္တရာယ်ကို ခံစားရပါသည်။
- ခရမ်းလွန်ရောင်ခြည်နှင့်ပတ်သက်၍ အပိုင်း(၁၁) သဘာဝဘေးအန္တရာယ်ရှိ ခရမ်းလွန်ရောင်ခြည်အန္တရာယ်ကို ရည်ညွှန်းပါ။

Ionizing Radiation ထိတွေ့မှုအန္တရာယ်

ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုလုပ်ငန်းများနှင့် စက်မှုလုပ်ငန်းများကြောင့် ဖြစ်ပေါ်နိုင်ပါသည် (ဥပမာ - ရင်ဘတ်ဓာတ်မှန်ရိုက်ခြင်း၊ ရေဒီယိုသတ္တုကြွပစ္စည်းများ အသုံးပြုခြင်း)။

ဖြစ်ပွားနိုင်သောရောဂါများမှာ -

- ခန္ဓာကိုယ်ပေါ်ရှိ အမွှေးအမျှင်များ ကျွတ်ခြင်း
- ခန္ဓာကိုယ်အရေပြားတွင် အနာများဖြစ်ပွားခြင်း
- မျိုးပွားမှုစွမ်းရည်ကျဆင်းခြင်း
- ကင်ဆာရောဂါများ
- သွေးဖြူဥကင်ဆာ

ဓာတ်ရောင်ခြည်ထိတွေ့မှုအန္တရာယ်မှ ကာကွယ်ရန်အချက်များ

- ခန္ဓာကိုယ်တွင် film badges များတပ်ဆင်၍ ခန္ဓာကိုယ်နှင့်ထိတွေ့မှုရှိနိုင်သော ဓာတ်ရောင်ခြည် ပမာဏကို တွက်ချက်တိုင်းတာပြီး သတ်မှတ်ထားသောရောင်ခြည်ပမာဏထက် ပို၍ထိတွေ့မှုမရှိစေရန် ဂရုပြုခြင်း၊ X-ray ရိုက်သည့် အခန်းများ၏တံခါးများတွင် ခဲအကာ(Lead Shield) ကို တပ်ဆင်ခြင်း။

၂။ ဓါတုပစ္စည်းများနှင့် ထိတွေ့မှုအန္တရာယ်များ

- ဓါတုပစ္စည်းများသည် အခဲ၊ အရည်နှင့် အငွေ့ပုံသဏ္ဍာန် (၃)မျိုးဖြင့် တည်ရှိ၍ ခန္ဓာကိုယ်အတွင်းသို့ အရေပြားမှတစ်ဆင့် လည်းကောင်း၊ နှာခေါင်းမှ တစ်ဆင့်လည်းကောင်း၊ ပါးစပ်မှတစ်ဆင့်လည်းကောင်း၊ မျက်လုံးမှ တစ်ဆင့်လည်းကောင်း ဝင်ရောက်နိုင်ပါသည်။
- ဓာတုအဆိပ်သင့်ခြင်းသည် ထိတွေ့မှုရှိရုံမိသော ဓာတုပစ္စည်း၏ ပမာဏ၊ ထိတွေ့ချိန်၊ ဖယ်ရှားလိုက်ချိန်နှင့် ဆေးကုသမှုခံယူမှုတို့အပေါ် မူတည်ပါသည်။

(က) အရေပြားမှတစ်ဆင့် ဝင်ရောက်ပါက -

- အရေပြားယားယံခြင်း၊
- အရေပြားနီရဲရောင်ရမ်းခြင်း၊
- အရေပြားတွင် အနာဖြစ်ပေါ်ခြင်း၊
- ဓာတ်မတည့်ခြင်း
- အရေပြားကင်ဆာတို့ ဖြစ်ပေါ်နိုင်ပါသည်။

(ခ) အသက်ရှူလမ်းကြောင်းမှတစ်ဆင့် ဝင်ရောက်ပါက -

- အလွန်သေးငယ်သော အမှုန်အမွှားများသည် အသက်ရှူလမ်းကြောင်းမှတစ်ဆင့် ခန္ဓာကိုယ်အတွင်းသို့ ဝင်ရောက်နိုင်ပြီး ကျန်းမာရေးပြဿနာများကို ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်ပါသည် (ဥပမာ - ဆီလီကာအမှုန်များကို ရှူရှိုက်မိပါက ဆီလီကိုးဆစ်ရောဂါ (Silicosis) ဖြစ်ပွားခြင်း၊ ကျောက်မီးသွေးအမှုန်များကို ရှူရှိုက်မိပါက Anthracosis ရောဂါဖြစ်ပွားခြင်း)
- စက်ရုံလုပ်ငန်းများမှထွက်ရှိသော အခိုးအငွေ့များ(ဥပမာ - ကာဗွန်မိုနောက်ဆိုဒ်၊ ဆိုင်ရာနိုက်၊ ဆာလဖာဒိုင်အောက်ဆိုဒ်၊ ကလိုရင်း၊ ကလိုရိုဖောင်း၊ အီသာ၊ ထရိုင်ကလိုရိုအီသိုင်လင်း) စသည်တို့ကို ရှူရှိုက်မိပါကလည်း ကျန်းမာရေးပြဿနာများကို ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်ပါသည်။ အထူးသဖြင့် ကျောက်မီးသွေးလုပ်ငန်းနှင့် သံမဏိလုပ်ငန်းတို့တွင် ကာဗွန်မိုနောက်ဆိုဒ်ဓာတ်ငွေ့အန္တရာယ်ကို ပိုမိုခံစားရနိုင်ပါသည်။

- သတ္တုများ၊ သတ္တုဒြပ်ပေါင်းများ၊ စက်ရုံ၊ အလုပ်ရုံများတွင် အသုံးပြုနေကြသော ခဲ၊ အန်တီမိုနီ၊ အာဆင်းနစ်၊ ဘယ်ရီလီယမ်၊ ကတ်မီယန်၊ ကိုဘော့၊ မန်းဂန်စ်၊ မာကျူရီ၊ ဖော့စ်ဖရပ်စ်၊ ခရိုမီယမ်၊ ဇင့် စသည့်သတ္တုများ၏ အမှုန်အမွှားများ၊ အခိုးအငွေ့များသည် အသက်ရှူလမ်းကြောင်းမှတစ်ဆင့် ခန္ဓာကိုယ်အတွင်းသို့ ဝင်ရောက်နိုင်ပြီး ကျန်းမာရေးပြဿနာများကို ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်ပါသည်။

(ဂ) ပါးစပ်မှတစ်ဆင့် ဝင်ရောက်ပါက -

- ခဲ၊ မာကျူရီ၊ အာဆင်းနစ်၊ ဇင့်၊ ခရိုမီယမ်၊ ကတ်မီယမ်၊ ဖော့စ်ဖရပ်စ် စသောဓာတုပစ္စည်းများသည် ပါးစပ်မှတစ်ဆင့် ခန္ဓာကိုယ်အတွင်းသို့ဝင်ရောက်ပြီး လုပ်ငန်းခွင်ဆိုင်ရာကျန်းမာရေးပြဿနာများကို ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်ပါသည်။

ဓာတုပစ္စည်းများနှင့်ထိတွေ့မှုအန္တရာယ်မှ ကာကွယ်ရန်ဆောင်ရွက်ရမည့်အချက်များ

- ကျန်းမာရေးထိခိုက်မှုအန္တရာယ်အနည်းဆုံးဖြစ်စေနိုင်သည့် ဓာတုပစ္စည်းများ အစားထိုးအသုံးပြုခြင်း၊
- ဓာတုပစ္စည်းများကို စနစ်တကျသိုလှောင်ထားရှိခြင်း၊
- လုပ်ငန်းခွင်သုံး တစ်ကိုယ်ရေအကာအကွယ်ပစ္စည်းများဝတ်ဆင်၍ အလုပ်လုပ်ခြင်း၊
- ပုံမှန်ကျန်းမာရေး စစ်ဆေးခြင်း၊

၃။ စက်ပစ္စည်းများနှင့်ထိတွေ့မှုအန္တရာယ်များ

- မတော်တဆထိခိုက်မှုများ
- ကိုင်တွယ်မောင်းနှင်ရသောပစ္စည်းနှင့် ခန္ဓာကိုယ်တို့ အံဝင်မှုမရှိ၍ ခန္ဓာကိုယ်အစိတ်အပိုင်းများတွင် ဒဏ်ဖြစ်ခြင်း။

စက်ပစ္စည်းများနှင့်ထိတွေ့မှုအန္တရာယ်မှကာကွယ်ရန် ဆောင်ရွက်ရမည့်အချက်များ

- စက်ပစ္စည်းများကို ကာရံထားခြင်း၊
- လုပ်သားများ အကာအကွယ်ပစ္စည်းများ၊ မျက်စိကာစသည်များ ဝတ်ဆင်ခြင်း၊
- စက်ပစ္စည်းများ၊ ယာဉ်များကို လူနှင့်အံဝင်မှုရှိစေရန် ပြုပြင်အသုံးပြုခြင်း၊

၄။ ဇီဝဆိုင်ရာအန္တရာယ်များ

- ဘတ်တီးရီးယား၊ ဗိုင်းရပ်စ်၊ တီရစ္ဆာန်၊ တွားသွားသတ္တဝါတို့၏ အကိုက်ခံရခြင်း၊
- ကျန်းမာရေးဝန်ထမ်းများ၊ ဓါတ်ခွဲခန်းဝန်ထမ်းများ၊ စိုက်ပျိုးရေးလုပ်သားများ၊ မွေးမြူရေးလုပ်ငန်းမှ လုပ်သားများသည် ဇီဝဆိုင်ရာ ဘေးအန္တရာယ်တွေ့နိုင်သည့် အခွင့်အလမ်းအများဆုံး ဖြစ်ကြပါသည်။ ဇီဝဘေးအန္တရာယ်များတွင် ကူးစက်ရောဂါရရှိမှုအန္တရာယ်အလွန်အရေးကြီးပါသည်။

- ဥပမာ - အသည်းရောင်အသားဝါ ဘီ၊ စီ
- HIV, AIDS ၊ မေးခိုင်၊ ကြက်ငှက်တုပ်ကွေး

ဇီဝဆိုင်ရာအန္တရာယ်များမှ ကာကွယ်ရန် ဆောင်ရွက်ရမည့်အချက်များ

- တစ်ကိုယ်ရေသန့်ရှင်းမှု အလေးထားခြင်း
- လုပ်ငန်းခွင်သုံးတစ်ကိုယ်ရေအကာအကွယ်ပစ္စည်းများ (နှာခေါင်းစည်း၊ လက်အိတ်) ဝတ်ဆင်၍ အလုပ်လုပ်ခြင်း၊

၅။ စိတ်ကျန်းမာရေးနှင့် လူမှုရေးကို ထိခိုက်စေနိုင်သော အန္တရာယ်များ

အလုပ်သမားများ၏ လူမှုဆက်ဆံရေးစိတ်အခြေအနေကို ထိခိုက်စေနိုင်သော အကြောင်းအရာများမှာ -

- မိမိကိုယ်မိမိ အားမလိုအားမရဖြစ်ခြင်း၊
- အလုပ်ပေါ်တွင် စိတ်ကျေနပ်မှုမရှိခြင်း၊
- အလုပ်တွင် အချင်းချင်းဆက်ဆံရေးမပြေလည်ခြင်း၊
- အလုပ်ကြောင့် စိတ်ဖိစီးခြင်း
- လုပ်ငန်းခွင်သည် မိမိနှင့်သဟဇာတမဖြစ်ခြင်း စသည်တို့ဖြစ်ပါသည်။

လုပ်ငန်းခွင်အတွင်း လူမှုဆက်ဆံရေးစိတ်အခြေအနေထိခိုက်မှုကြောင့် ဖြစ်ပေါ်နိုင်သော ရောဂါလက္ခဏာများ

- သူတစ်ပါးအပေါ် စိတ်ဆိုးလွယ်ခြင်း၊
- ရန်လိုခြင်း၊
- စိုးရိမ်ကြောင့်ကြမှု၊ ပူပန်မှုများခြင်း၊
- စိတ်ဓာတ်ကျခြင်း၊
- အလုပ်လုပ်ချင်စိတ်လျော့နည်းခြင်း၊
- အရက်နှင့် မူးယစ်ဆေးဝါးများ သုံးစွဲခြင်း၊
- ဖျားနာလွယ်ခြင်း၊
- အထီးကျန်ခြင်း၊
- ခေါင်းကိုက်၍ မောပန်းလွယ်ခြင်း၊
- အစာအိမ်အနာဖြစ်ခြင်း၊
- နှလုံးနှင့် ပတ်သက်သောရောဂါများဖြစ်ပွားခြင်း။

၆။ လုပ်ငန်းခွင်နှင့် အလုပ်သမား သဟဇာတ မဖြစ်ခြင်း

လုပ်ငန်းခွင်နှင့် အလုပ်သမား သဟဇာတမဖြစ်ခြင်း၏ အဓိကအကြောင်းအရင်းများမှာ -

- လူ၏ခန္ဓာကိုယ်အနေအထားနှင့် လုပ်ငန်းသဘောသဘာဝ၏ အနေအထားကိုက်ညီမှုမရှိခြင်း၊
- ပုံစံမကျသော အနေအထား (သို့မဟုတ်) ပုံစံတစ်သတ်မတ်တည်းအနေအထားတွင် အချိန်ကြာမြင့်စွာ အလုပ်လုပ်ကိုင်ရခြင်း၊
- အလုပ်ပုံစံတစ်မျိုးတည်းကို ထပ်ကာထပ်ကာ ပြုလုပ်နေရခြင်း၊

ကျန်းမာရေးအပေါ် သက်ရောက်မှုများ

- ကြွက်သားများ၊ အရွတ်များ၊ အာရုံကြောများ၊ အရိုးအဆစ်များ၊ ရောင်ရမ်းခြင်းဆိုင်ရာပြဿနာများ၊ ခြေလက်အဆစ်အမြစ်များ နာကျင်၊ ထုံကျင်ခြင်းဆိုင်ရာ ပြဿနာများ (Musculoskeletal Disorders-MSDS)၊
- ခါးနာခြင်း၊ ဇက်ကြောတက်ခြင်း၊
- အပြုအမူပိုင်းဆိုင်ရာနှင့် စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ သက်ရောက်မှုများ။

၁၆.၂။ လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးလုပ်သားများအတွက် လုပ်ငန်းခွင်အန္တရာယ်များ

၁။ ဇီဝဘေးအန္တရာယ်များ (Biological Hazards)

လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးလုပ်သားများသည် မွေးမြူထားသည့် ကျွဲ၊ နွား၊ တိရစ္ဆာန်များနှင့် အမြဲထိတွေ့နေရပါသဖြင့် တိရစ္ဆာန်များမှတစ်ဆင့် ကူးစက်တတ်သောရောဂါများကို ရရှိခံစားရနိုင်ပါသည်။

- ဘက်တီးရီးယားပိုးများကြောင့် ဖြစ်ပွားနိုင်သောရောဂါများ (ဥပမာ - ဒေါင့်သန်း ရောဂါ၊ မေးခိုင်ရောဂါ၊ ဘရူဆဲလိုးဆစ်ရောဂါ (Brucellosis)၊ လက်တိုစပိုင်ရိုးစစ်ရောဂါ(leptospirosis)၊ တီဘီရောဂါ (Bovine tuberculosis)။
- ဗိုင်းရပ်စ်ပိုးများကြောင့် ဖြစ်ပွားနိုင်သောရောဂါများ (ဥပမာ - ခွေးရှူးပြန်ရောဂါ (rabies)။
- နှိုးများကြောင့် ဖြစ်ပွားနိုင်သောရောဂါများ (ဥပမာ - အဆုတ်ရောဂါ (Farmer's lung)။
- ပရိုတိုဇွိုင်းများကြောင့် ဖြစ်ပွားနိုင်သောရောဂါများ (ဥပမာ - ငှက်ဖျားရောဂါ၊ သံကောင်ရောဂါများ) ကို ရရှိခံစားရနိုင်ပါသည်။

၂။ မတော်တဆထိခိုက်မှုများ(Accidents)

လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းများတွင် စက်ကိရိယာများကို ပိုမိုအသုံးပြုလာခြင်းကြောင့် ၎င်းစက်ကိရိယာများကြောင့် မတော်တဆထိခိုက်ဒဏ်ရာရမှုများကို ပိုမိုများပြားလာပါသည်။ ရွေ့လျားနေသောစက်ကိရိယာများ၊ လည်နေသော စက်ကိရိယာများ၊ အပြင်သို့ထိုးထွက်နေသော စက်ကိရိယာအစိတ်အပိုင်းများ၊ ချွန်ထက်သော စက်ကိရိယာများကြောင့် မတော်တဆထိခိုက်မှုများ ရရှိနိုင်ပါသည်။ အရာဝတ္ထုများ လုပ်သားများပေါ်သို့ပြုတ်ကျခြင်း၊ အမြင့်မှ ပြုတ်ကျခြင်းများကြောင့်လည်း ထိခိုက်ဒဏ်ရာရရှိမှုများ ရှိနိုင်ပါသည်။ ထို့အပြင် မြွေကိုက်ခြင်း၊ ကင်းကိုက်ခြင်း၊ ပျားတုပ်ခြင်း၊ ပိုးမွှားများကိုက်ခြင်း၊ နွားဝေခြင်းများကိုလည်း ခံစားရနိုင်ပါသည်။

၃။ ဓာတုပစ္စည်းအန္တရာယ်များ(chemical hazards)

ဓာတ်မြေဩဇာများ၊ ပိုးသတ်ဆေးများကို အလွန်အမင်းသုံးစွဲလာခြင်းနှင့် အကာအကွယ်ဝတ်စုံများကို စနစ်တကျ မဝတ်ဆင်ခြင်းကြောင့် လတ်တလောအဆိပ်သင့်မှုများနှင့် ရေရှည်အဆိပ်သင့်မှုရောဂါများ ဖြစ်ပွားနိုင်ပါသည်။ လတ်တလောပိုးသတ်ဆေးအဆိပ်သင့်လျှင် ချက်ချင်းသေတတ်ပါသည်။ ခန္ဓာကိုယ်ထဲသို့နည်းနည်းချင်းနှင့် နှစ်ရှည်ဝင်ပါက သားလျှော့ခြင်း၊ မျိုးဆက်ပွားကျန်းမာရေးထိခိုက်ခြင်း၊ ကင်ဆာရောဂါဖြစ်ပွားနိုင်ခြင်းအထိ ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ တောင်သူလယ်သမားများအနေဖြင့် ဝါဂွမ်းအမျှင်များ၊ ကြံအမျှင်များ၊ ကောက်ရိုးအမှုန်များ၊ ဆေးရွက်ကြီး အစရှိသည်တို့နှင့် ရေရှည်ထိတွေ့နေရပါက ရင်ကြပ်ရောဂါအပါအဝင် နာတာရှည်အဆုတ်နှင့် အသက်ရှူလမ်းကြောင်းဆိုင်ရာရောဂါများ ရရှိနိုင်ပါသည်။

စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းသုံး ဓာတုပစ္စည်းများကို ဘေးအန္တရာယ်ကင်းရှင်းစွာအသုံးပြုနိုင်ရန်အတွက် ပိုးသတ်ဆေးဖျန်းသည်အခါ

- အဝတ်အစားကို လုံခြုံစွာဝတ်ဆင်ပါ။
- ဦးထုပ်၊ မျက်မှန်၊ လက်အိတ်၊ နှာခေါင်းစည်း၊ လည်ရှည်ဖိနပ်စသော တစ်ကိုယ်ရေသုံး ကာကွယ်ရေးပစ္စည်းများကို ဝတ်ဆင်ပြီးမှဆေးဖျန်းပါ။
- လေတင်အရပ်မှနေ၍ ဆေးမဖျန်းရ။
- ဆေးဖျန်းစဉ် အစားအသောက်မစားရ၊ ကွမ်းမစားရ၊ ဆေးလိပ်မသောက်ရ။
- ဆေးဖျန်းခေါင်းပိတ်နေပါက ပါးစပ်ဖြင့်မမူတ်ရ။

လုပ်ငန်းခွင်နှင့် ပတ်ဝန်းကျင် ကျန်းမာရေး

ပိုးသတ်ဆေးဖျန်းပြီးလျှင်

- မျက်နှာနှင့်လက်များကို ဆပ်ပြာနှင့်စင်ကြယ်စွာဆေးကြောပါ။ ရေချိုးပါ။
- တစ်ကိုယ်ရေသုံးကာကွယ်ရေးဝတ်စုံများကို လျှော်ဖွပ်ပါ။
- ပိုးသတ်ဆေးများကို ကလေးများ လက်လှမ်းမမီသောနေရာတွင် သော့ခတ်သိမ်းပါ။
- ဘူးခွံဟောင်းများ၊ အိတ်ခွံဟောင်းများကို အစားအသောက်မထည့်ရ။ ဆီပုံး၊ ဆန်ပုံး၊ ရေပုံးအဖြစ်မသုံးရ။
- အစားအသောက်နှင့် ပိုးသတ်ဆေးကိုအတူ ရောနှောမထားရ။

၄။ ရူပဗေဒဆိုင်ရာအန္တရာယ်များ၊ စက်ပစ္စည်းများနှင့် ထိတွေ့မှုအန္တရာယ်များ၊ စိတ်ကျန်းမာရေးနှင့် လူမှုရေးကို ထိခိုက်စေနိုင်သောအန္တရာယ်များ

- အထက်ပါအန္တရာယ်များအတွက် လုပ်ငန်းခွင်ကျန်းမာရေး ထိခိုက်မှုအန္တရာယ်များကို ရည်ညွှန်းပါ။

၁၆.၃။ စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းသုံး ဓာတုပစ္စည်းများကို ဘေးအန္တရာယ်ကင်းရှင်းစွာ အသုံးပြုခြင်း

ပိုးသတ်ဆေးဖျန်းသည့်အခါ

- အဝတ်အစားကို လုံခြုံစွာ ဝတ်ဆင်ပါ။
- ဦးထုပ်၊ လက်အိတ်၊ နှာခေါင်းစည်း၊ လည်ရည်ဖိနပ်စသော တစ်ကိုယ်ရေသုံး ကာကွယ်ရေးပစ္စည်းများကို ဝတ်ဆင်ပြီးမှ ဆေးဖျန်းပါ။
- လေတင်အရပ်မှနေ၍ ဆေးမဖျန်းရ။
- ဆေးဖျန်းစဉ် အစားအသောက်မစားရ၊ ကွမ်းမစားရ၊ ဆေးလိပ်မသောက်ရ။
- ဆေးဖျန်းခေါင်းပိတ်နေပါက ပါးစပ်ဖြင့်မမှုတ်ရ။

ပိုးသတ်ဆေးဖျန်းပြီးလျှင်

- မျက်နှာနှင့်လက်များကို ဆပ်ပြာနှင့်စင်ကြယ်စွာ ဆေးကြောပါ။ ရေချိုးပါ။
- တစ်ကိုယ်ရေသုံး ကာကွယ်ရေးဝတ်စုံများကို လျှော်ဖွပ်ပါ။
- ပိုးသတ်ဆေးများကို ကလေးများ လက်လှမ်းမမီသောနေရာတွင် သော့ခတ်သိမ်းပါ။
- ဘူးခွံဟောင်းများ၊ အိတ်ခွံဟောင်းများကို အစားအသောက်မထည့်ရ။ ဆီပုံး၊ ဆန်ပုံး၊ ရေပုံးအဖြစ်မသုံးရ။
- အစားအသောက်နှင့် ပိုးသတ်ဆေးကို အတူရောနှောမထားရ။

အဆိပ်သင့်ခြင်း၏ နောက်ဆက်တွဲဆိုးကျိုးများ

ရုတ်တရက်အဆိပ်သင့်လျှင် ချက်ချင်းသေတတ်သည်။ ခန္ဓာကိုယ်ထဲသို့ နည်းနည်းချင်းနှင့် နှစ်ရှည်ဝင်ပါက သားလျှော့ခြင်း၊ မျိုးဆက်ပွားကျန်းမာရေးထိခိုက်ခြင်း၊ ကင်ဆာရောဂါဖြစ်ပွားနိုင်ခြင်းအထိ ဖြစ်နိုင်သည်။

ပိုးသတ်ဆေးအဆိပ်သင့်လျှင်-နီးစပ်ရာဆေးရုံ၊ ဆေးခန်းသို့ ချက်ချင်းသွားပါ။
ပိုးသတ်ဆေး ဘူးကိုပါ ဆေးရုံသို့ ယူဆောင်သွားပါ။

၁၆.၄။ ပြဒါးဓာတ်အဆိပ်သင့်အန္တရာယ်

ပြဒါးအသုံးပြုနေသော လုပ်ငန်းများ

- ၁။ ရွှေ၊ ငွေ တူးဖော်ထုတ်လုပ်ခြင်းများ
- ၂။ အိမ်သုံးပစ္စည်းများ (ဥပမာ - မီးချောင်းများ၊ အိမ်သုတ်ဆေးများ)
- ၃။ ဆေးပစ္စည်းကိရိယာများ (ဥပမာ - အပူချိန်တိုင်းကိရိယာများ၊ သွေးပေါင်ချိန်တိုင်း ကိရိယာများ၊ သွားနှင့် ပတ်သက်သောလုပ်ငန်းများ)
- ၄။ လယ်ယာသုံးပစ္စည်းများ (ဥပမာ - မှိုသတ်ဆေးများ)
- ၅။ အလှကုန်ပစ္စည်းများ (ဥပမာ - မိတ်ကပ်များ၊ ပေါင်ဒါများ) စသည်ဖြင့်

ပြဒါးနှင့်ထိတွေ့နေရသူများ

- ရွှေငွေတူးဖော်ထုတ်လုပ်သော လုပ်သားများ
- ကျန်းမာရေးဝန်ထမ်းများ
- မီးချောင်း၊ အိမ်သုတ်ဆေးစသော အိမ်သုံးပစ္စည်းများထုတ်လုပ်သော လုပ်သားများ
- အလှကုန်ပစ္စည်းထုတ်လုပ်သော လုပ်ငန်းများ
- ပြဒါးအသုံးပြုနေသောလုပ်ငန်းများ၏ အနီးပတ်ဝန်းကျင်ရှိ ပြည်သူလူထု
- ပြဒါးပါဝင်သောပစ္စည်းများကို သုံးစွဲသူများ

လူ့ခန္ဓာကိုယ်အတွင်းသို့ ပြဒါးဓာတ်ဝင်ရောက်နိုင်သည့် နည်းလမ်းများ

- ၁။ အသက်ရှူလမ်းကြောင်းမှတစ်ဆင့် ဝင်ရောက်ခြင်း (အများဆုံးဝင်ရောက်နိုင်သော လမ်းကြောင်းဖြစ်သည်)
- ၂။ အစာအိမ်နှင့် အူလမ်းကြောင်းမှတစ်ဆင့် ဝင်ရောက်ခြင်း
- ၃။ အရေပြားမှတစ်ဆင့် ဝင်ရောက်ခြင်း

ပြဒါးဓာတ်အဆိပ်သင့်ခြင်းကြောင့် ကျန်းမာရေးထိခိုက်မှုများ

- ၁။ **လတ်တလောထိတွေ့မှုကြောင့် ဖြစ်နိုင်သော ကျန်းမာရေးထိခိုက်မှုများ**
  - ရောင်းဆိုးခြင်း၊ အသက်ရှူကြပ်ခြင်း၊ အဆုတ်ရောင်ခြင်း
  - ခံတွင်းရောင်ရမ်းခြင်း
  - အန်ခြင်း၊ ဝမ်းလျှောခြင်း
  - ဆီးနည်းခြင်း၊ ကျောက်ကပ်ပျက်ခြင်း
- ၂။ **ကြာရှည်စွာထိတွေ့မှုကြောင့်ရနိုင်သော ကျန်းမာရေးထိခိုက်မှုများ**
  - ခြေ၊ လက်၊ ဦးခေါင်းတုန်ခြင်း
  - လမ်းလျှောက်ပုံမမှန်ခြင်း
  - ဆုပ်ကိုင်ထားသော အရာဝတ္ထုကို ပြန်လွှတ်ရန်ခက်ခဲခြင်း

လုပ်ငန်းခွင်နှင့် ပတ်ဝန်းကျင် ကျန်းမာရေး

- ပုံမှန်အိပ်စက်ချိန်ထက် ပိုမိုကြာမြင့်လာခြင်း
- သတိမေ့လျော့လာခြင်း
- သွားဖုံးရောင်ခြင်း၊ သွားဖုံးတွင် ခဲရောင်အတန်းတွေ့ရှိရခြင်း၊ ခံတွင်းထဲတွင်အနာပေါက်ခြင်း
- အစားအသောက်ပျက်ခြင်း၊ ကိုယ်အလေးချိန်လျော့ကျခြင်း
- နှင်းရူပေါက်ခြင်း
- ကျောက်ကပ်ပျက်ခြင်း

အမျိုးသမီးများကိုယ်ဝန်ဆောင်ချိန်တွင် ပြဒါးဓာတ်အဆိပ်သင့်ခြင်းကြောင့် ကိုယ်ဝန်ပျက်ခြင်း၊ ကလေး အသေမွေးခြင်း များဖြစ်နိုင်သည်။ အရင်မွေးဖွားလာသော ကလေးများသည်လည်း ဦးနှောက်နှင့် အာရုံကြောထိခိုက်နိုင်ပြီး ကိုယ်ကာယ ဖွံ့ဖြိုးမှုနှင့် ဉာဏ်ရည်ဖွံ့ဖြိုးမှုနှောင့်နှေးခြင်းများကို ကြုံတွေ့ရနိုင်ပါသည်။

ပြဒါးဓာတ်အဆိပ်သင့်ခြင်းမှ ကာကွယ်နိုင်မည့်နည်းလမ်းများ

- ၁။ အိမ်သုံးပစ္စည်းများ၊ ဆေးပစ္စည်းကိရိယာများ အသုံးပြုရာတွင် ပြဒါးနှင့်ဆက်နွယ်သောပစ္စည်းများကို ရှောင်ကြဉ်ရပါမည်။
- ၂။ ပြဒါးအစား အခြားသင့်တော်ရာများနှင့် အစားထိုးအသုံးပြုရပါမည်။
- ၃။ ပြဒါးနှင့်ဆက်စပ်နေသော လုပ်ငန်းများလုပ်ကိုင်ခြင်း၊ ပြဒါးကို သိုလှောင်ခြင်းများပြုလုပ်ရာတွင် လူနေအဆောက်အဦး၏ ပြင်ပတွင်သာ ပြုလုပ်ရပါမည်။
- ၄။ ပြဒါးအရည်များဖိတ်စဉ်ပါက သင့်တော်သောနည်းလမ်းဖြင့် ဖိတ်စဉ်ထားသောပြဒါးများကို ဖယ်ရှားရပါမည်။

ပြဒါးပမာဏအနည်းငယ် (လက်ဖက်ရည်ဖွန်းတစ်ဖွန်းခန့်) ဖိတ်စဉ်ပါက ဖယ်ရှားနည်း

- ပြဒါးရည်များဖိတ်စဉ်သောအခါ သေးငယ်သောအရည်လုံးများအဖြစ် ပြန့်ကျဲသွားကာ အခင်းမျက်နှာပြင်တွင် ကပ်သွားပြီး မျက်နှာပြင်ရှိကွဲနေသောနေရာများသို့ ဝင်ရောက်သွားသည်။
- ဖိတ်စဉ်သောပြဒါးရည်များကို သုတ်ပစ်ခြင်း မပြုလုပ်ရပါ။ ထိုသို့ပြုလုပ်ပါက ပြဒါးရည်များပြန့်ကျဲသွားပြီး လေထုထဲသို့ပြဒါးများ ပိုမိုအငွေ့ပျံနိုင်ပါသည်။
- ပြဒါးများ ဖိတ်စဉ်ထားသောနေရာသို့ ကလေးများမလာနိုင်အောင် တားဆီးရပါမည်။
- ရွှေနှင့်ပြုလုပ်ထားသော လက်ဝတ်ရတနာများကို ပြဒါးရည်များနှင့် ဝေးအောင်ဖယ်ရှားရပါမည်။
- ပထမဦးစွာ လက်အိတ်ဝတ်ဆင်ပါ။
- ဖန်ကွဲစများရှိပါက သေချာစွာ ကောက်ယူ၍ စက္ကူပေါ်တွင်တင်ပြီး ပလတ်စတစ်အိတ်ထဲသို့ထည့်၍ လုံအောင်ပိတ်ပါ။
- ကတ်ထူစက္ကူကိုအသုံးပြုပြီး ပြန့်ကျဲနေသော ပြဒါးအရည်လုံးများကို စုလိုက်ပါ။
- မျက်စဉ်းခပ်တံကဲ့သို့ အရည်စုပ်ယူနိုင်သောကိရိယာကို အသုံးပြု၍ပြဒါးရည်များကို စုပ်ယူလိုက်ပါ။
- စုပ်ယူပြီးပါက ပြဒါးရည်များကို တစ်ခါသုံးစက္ကူပုဝါအစို (သို့) အဝတ်အစိုတစ်ခုထဲသို့ ညှစ်ချလိုက်ပါ။ စက္ကူပုဝါအစို (သို့) အဝတ်အစိုကို ပလတ်စတစ်အိတ်ထဲသို့ ထည့်ပါ။
- ကျန်ရှိနေသော ပြဒါးရည်များနှင့် ဖန်ကွဲအမှုန်များကို တိတ်ဖြင့်ကပ်ယူလိုက်ပါ။
- ကပ်ယူထားသောတိတ်များကို ပလတ်စတစ်အိတ်ထဲသို့ ထပ်ထည့်ပါ။

လုပ်ငန်းခွင်နှင့် ပတ်ဝန်းကျင် ကျန်းမာရေး

- လက်အိတ်ကိုချွတ်ပြီး ထိုပလတ်စတစ်အိတ်ထဲသို့ထပ်ထည့်၍ အိတ်ကိုလေလုံအောင် ပိတ်ပါ။
- ပလတ်စတစ်အိတ်များအားလုံးကို အမှိုက်သိမ်းအိတ်ထဲသို့ထည့်ပြီး ဒေသရှိ အမှိုက်သိမ်းစနစ်အတိုင်း စွန့်ပစ်ရပါမည်။
- ပြဒါးဖိတ်စဉ်ထားသော အခန်းရှိ ပြတင်းပေါက်များကိုဖွင့်လှစ်ထားပြီး ပန်ကာကို (၂၄)နာရီ ဖွင့်ထားကာ ကျန်ရှိနေသောပြဒါးများကို အငွေ့ပြန်အောင် ပြုလုပ်ထားရပါမည်။

၁၆.၅။ ခဲဆိပ်အန္တရာယ်

ခဲဆိပ်သင့်ခြင်းအန္တရာယ်ကို အများဆုံး ကြုံတွေ့နိုင်သူများ

- ၁။ ခဲနှင့်ထိတွေ့ကိုင်တွယ်ကြသည့်အလုပ်သမားများ (အထူးသဖြင့် အမျိုးသမီးလုပ်သားများ)
- ၂။ ကလေးသူငယ်များ (အထူးသဖြင့် (၄)နှစ်အောက်အရွယ်)
- ၃။ ကိုယ်ဝန်ဆောင်မိခင်လောင်းများ၊ နို့တိုက်မိခင်များ

ခဲဆိပ်သင့်အန္တရာယ်ရှိသည့် လုပ်ငန်းများ

- ၁။ ဘက်ထရီအိုးအဟောင်းများမှ ခဲသတ္တုပြားများကို ထုခွဲ၊ ကျိုချက်၍ လုပ်ငန်းခွင်သုံးကုန်ကြမ်းအဖြစ် အသုံးပြုနိုင်သည့် ခဲတုံးများထုတ်လုပ်ခြင်း
- ၂။ ဘက်ထရီအိုးများ ပြုပြင်ထုတ်လုပ်ခြင်း (ဘက်ထရီအသစ်ထုတ်လုပ်သည့် စက်ရုံများအပါအဝင်)
- ၃။ ခဲသတ္တုတူးဖော်ခြင်း၊ သန့်စင်ကျိုချက်ခြင်း
- ၄။ ခဲကျိုချက်၍ လေသေနတ်ကျည်ဆန်များ၊ ငါးဖမ်းပိုက်သုံးခဲလုံးများ၊ ခဲချောင်းများထုတ်လုပ်ခြင်း
- ၅။ စဉ့်အိုးလုပ်ငန်းတွင် ခဲတုံးများကို ထုထောင်း၊ အမှုန့်ကြိတ်၊ ခဲရည်ဖျော်၍အိုးများတွင် ခဲရည်သုတ်ခြင်း
- ၆။ မော်တော်ယာဉ်များ၊ သင်္ဘောကိုယ်ထည်များ၊ တံတားများ၊ ဥမင်များပြုပြင်တည်ဆောက်ခြင်း၊ ဂဟေဆော်ခြင်း
- ၇။ မော်တော်ယာဉ်များ၏ ရေတိုင်ကီများ ပြုပြင်ထုတ်လုပ်ခြင်း
- ၈။ ကြွေထည်၊ မြေထည်နှင့် ရွှေငွေလက်ဝတ်ရတနာများထုတ်လုပ်ခြင်း (ရွှေပန်း ထိမ်၊ ငွေပန်းထိမ်လုပ်ငန်း)
- ၉။ ခဲပါဝင်သော သုတ်ဆေးများထုတ်လုပ်ခြင်း
- ၁၀။ မိတ်ကပ်၊ ပေါင်ဒါ၊ ဆံပင်ဆိုးဆေး စသည်များထုတ်လုပ်ခြင်း

ခန္ဓာကိုယ်အတွင်းသို့ ခဲမှုန့်၊ ခဲငွေ့များ ဝင်ရောက်နိုင်သည့်နည်းလမ်းများ

- ၁။ အသက်ရှူလမ်းကြောင်းမှတစ်ဆင့် (အထူးသဖြင့် ခဲရည်ကျိုလုပ်ငန်းများမှဝင်ရောက်ခြင်း)
- ၂။ အစာလမ်းကြောင်းမှတစ်ဆင့် (လုပ်ငန်းခွင်အတွင်းစားသောက်ခြင်း၊ ဆေးလိပ်သောက်ခြင်း၊ ကွမ်းစားခြင်း၊ ကလေးသူငယ်များ လက်စုပ်ခြင်း၊ အရောင်ခြယ်ထားသည့် ကစားစရာအရုပ်များ ပါးစပ်အတွင်းသို့ထည့်ခြင်းမှ ဝင်ရောက်ခြင်း)
- ၃။ အရေပြားမှတစ်ဆင့် (ခဲပါဝင်သော မိတ်ကပ်၊ ပေါင်ဒါ၊ ဆံပင်ဆိုးဆေးများအသုံးပြုခြင်းနှင့် ဘတ္တရီလုပ်ငန်း များတွင် ခဲများကို တိုက်ရိုက်ကိုင်တွယ်ခြင်းမှဝင်ရောက်ခြင်း)

လုပ်ငန်းခွင်နှင့် ပတ်ဝန်းကျင် ကျန်းမာရေး

ကိုယ်ခန္ဓာအတွင်းသို့ ခဲဆိပ်ဝင်ရောက်မှု လျော့နည်းသွားစေရန်

- အဆီဓာတ်နည်း၍ ကယ်လီစီယမ်ပါဝင်သော (နွားနို့၊ ဒိန်ချဉ်၊ ငါးကလေးများ၊ ဗာဒံစေ့)
- သံဓာတ်ပါဝင်သော (ကြက်ဥ၊ အသား၊ ငါးမျိုးစုံ၊ ကန်စွန်းရွက်၊ ဟင်းနုနယ်၊ ပေါက်ပန်းဖြူရွက်များ)
- ဇင့်ဓာတ်ပါဝင်သော (ဝက်သား၊ အမဲသား၊ အသည်း၊ ကနုကမာ၊ ဂဏန်း) စသည့် အစားအသောက်များကို နေ့စဉ်မှန်မှန်စားသုံးပါ။

ခဲဆိပ်သင့်ခြင်းကြောင့် ကိုယ်ဝန်ဆောင်မိခင်လောင်းများတွင်

- လမစေ့၊ ပေါင်မပြည့်သော ကလေးမွေးဖွားခြင်း
- ကိုယ်ဝန်ပျက်ကျခြင်း
- ကလေးအသေမွေးခြင်း
- ဦးနှောက်နှင့် အာရုံကြောများထိခိုက်မှုကြောင့် ကိုယ်ပူခြင်း၊ ဖျားခြင်းမရှိဘဲ တက်ခြင်း
- ကိုယ်ကာယဖွံ့ဖြိုးကြီးထွားမှုနှင့် ဉာဏ်ရည်ဖွံ့ဖြိုးမှုနှေးခြင်း
- နားကြားအာရုံချို့တဲ့ခြင်း
- ဉာဏ်ထိုင်း၍ စာသင်ယူနိုင်မှုခက်ခဲခြင်း
- ဂနာမငြိမ်ခြင်း၊ ရန်လိုခြင်း
- ပေါင်းသင်းဆက်ဆံရေး အဆင်မပြေခြင်း

လူကြီးများတွင်

- စားသောက်ချင်စိတ်မရှိခြင်း၊ ခံတွင်းပျက်ခြင်း
- ဝမ်းချုပ်ခြင်း၊ ဗိုက်နာခြင်း
- အဆစ်များ၊ ကြွက်သားများ နာကျင်ကိုက်ခဲခြင်း
- သွေးအားနည်းခြင်း၊ မောပန်းလွယ်ခြင်း
- ခြေလက်များ မလှုပ်ရှားနိုင်ခြင်း
- သွေးတိုးခြင်း၊ အာရုံစူးစိုက်မှုလျော့နည်းခြင်း၊ ရန်လိုတတ်ခြင်း
- လိင်စိတ်လျော့နည်းခြင်း၊ မြဲခြင်း
- ဦးနှောက်ရောင်ခြင်းကြောင့် တက်ခြင်း၊ မေ့မြောသတိလစ်ခြင်း၊ သေဆုံးခြင်း

ခဲဆိပ်သင့်ခြင်းအန္တရာယ် ကာကွယ်နိုင်မည့်နည်းလမ်းများ

- ခဲမှုန့်၊ ခဲငွေ့များထွက်သည့်လုပ်ငန်းများတွင် ကိုယ်ဝန်ဆောင်မိခင်လောင်းများ၊ နို့တိုက်မိခင်များနှင့် ကလေးသူငယ်များ၊ လုံးဝ အလုပ်မလုပ်သင့်ပါ။
- အလုပ်သမားများ လုပ်ငန်းခွင်မှ အိမ်သို့မပြန်မီ ကိုယ်လက်သန့်စင်ပါ။ ရေချိုးပါ။ အဝတ်လဲပါ။ လုပ်ငန်းခွင်သုံး ဝတ်စုံကို အိမ်သို့ မယူရပါ။
- လုပ်ငန်းခွင်အတွင်း ဆေးလိပ်မသောက်ရ၊ အစားအစာစားသောက်ခြင်းမပြုရ။
- လုပ်ငန်းခွင်သုံး ဦးထုပ်၊ နှာခေါင်းစည်း၊ လက်အိတ်အစရှိသည်တို့ကို စနစ်တကျသုံးပါ။ သန့်စင်အောင် လျှော်ဖွပ်ပါ။

- ကလေးများပါးစပ်အတွင်းသို့ အရောင်ခြယ်ထားသော ကစားစရာအရုပ်များ၊ တွေ့ကရာပစ္စည်းများကို ကလေးများပါးစပ်အတွင်းသို့ မထည့်စေရန်၊ လက်ချောင်းများ မစုပ်စေရန် သတိပြုကာကွယ်ပါ။
- အစာမစားမီ လက်များကို စင်ကြယ်စွာဆေးပါ။
- အသီးအနှံများကို မစားမီ စင်ကြယ်စွာ ရေဆေးပါ။
- စဉ့်အိုး၊ စဉ့်အင်တံ၊ စဉ့်ခွက်များနှင့် ချက်ပြုတ်ခြင်း၊ ချဉ်ဖတ်တည်ခြင်း၊ စိမ်ရည်တည်ခြင်း၊ အရက်ချက်ခြင်းတို့ကို လုံးဝရှောင်ကြဉ်ပါ။

သက်ဆိုင်ရာတာဝန်ရှိဌာနများနှင့် လုပ်ငန်းရှင်များအနေဖြင့် အစားအသောက်အလှူကုန်ပစ္စည်းများ ထုတ်လုပ်ရာတွင် ခဲကို လုံးဝထည့်သွင်းအသုံးမပြုစေရန် သတိပေးထားခြင်းဖြစ်ပါ။

ခဲမှုန့်၊ ခဲရည်၊ ခဲငွေ့များထွက်ရှိသည့် လုပ်ငန်းများအားလုံးကို လူနေအိမ်များဝေးကွာ သောနေရာများတွင်သာ သက်ဆိုင်ရာတာဝန်ရှိဌာနများက သတ်မှတ်နေရာချထားပေးသင့်ပါသည်။

၁၆.၆။ အာဆင်းနစ်အန္တရာယ်

အာဆင်းနစ်ဆိုသည်မှာ သဘာဝအလျောက်ဖြစ်ပေါ်လာသော မီးခိုးရောင်နှင့် ငွေ့ရောင်ရောစပ်ထားသော အစိုင်အခဲဖြစ်သည်။ ပတ်ဝန်းကျင်တွင်တွေ့ရခဲပြီး ပျော်ဝင်မှုဓာတ်သတ္တိနည်းပါးသောအရာဖြစ်သည်။ တစ်ခါတစ်ရံတွင် လူကိုအဆိပ်သင့်စေသည်။

လတ်တလော အာဆင်းနစ်အဆိပ်သင့် ရောဂါလက္ခဏာများ

- အစာမြိုရခက်လာခြင်း
- တံတွေးအထွက်များလာခြင်း
- ရေအလွန်အမင်းငတ်လာခြင်း
- ပျို့ခြင်း
- အန်ခြင်း
- ဗိုက်နာခြင်း
- ဝမ်းလျှောခြင်း
- ဝမ်းတွင် သွေးနှင့် အမဲရောင်ပါလာခြင်း
- အစားစားချင်စိတ်နည်းပါခြင်း

နာတာရှည်လက္ခဏာများ

- အသားအရောင်ပြောင်းလာခြင်း
- ဆီးချိုရှိလာခြင်း
- သွေးကြောရောဂါများဖြစ်ခြင်း
- နှလုံးရောဂါဖြစ်ခြင်း
- ထုံထိုင်းလာခြင်း

အာဆင်းနစ်အဆိပ်သည် ဝိတာမင်ဘီချို့တဲ့သောလူတွင် ပိုမိုဖြစ်နိုင်ခြေရှိသည်။

အထက်ပါ အာဆင်းနစ်အဆိပ်သင့်ရောဂါလက္ခဏာများဖြစ်ပေါ်ပါက ဆေးရုံသို့ပြသ၍ ကုသမှုခံယူပါ။

လုပ်ငန်းခွင်နှင့် ပတ်ဝန်းကျင် ကျန်းမာရေး

၁၆.၇။ အိမ်တွင်းလေထုညစ်ညမ်းမှု

နှစ်စဉ်ကမ္ဘာလူဦးရေ (၃.၈)သန်းကျော်သည် အိမ်တွင်းလေထုညစ်ညမ်းမှု၏ ကျန်းမာရေးပြဿနာများကြောင့် သေဆုံးနေရပါသည်။

သဘာဝလေထုတွင်-

- အောက်ဆီဂျင် ၂၁%
- နိုက်ထရိုဂျင် ၇၈%
- အာဂွန် ၁%
- ကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုဒ်အစရှိသည့် အခြားဓာတ်ငွေ့များနှင့် အမှုန်အမွှားအနည်းငယ်တို့ အချိုးအစားအလိုက် ပါဝင်ပါသည်။

အိမ်တွင်းလေထုညစ်ညမ်းမှုတွင် ပါဝင်သည့် ဓာတုပစ္စည်းများ

- ၁။ အမှုန်အမွှား၊ ဖုန်မှုန့်များ (Particulate matter)
- ၂။ ကာဗွန်မိုနောက်ဆိုဒ် (Carbon monoxide)
- ၃။ ဆေးလိပ်မီးခိုးငွေ့များ (Secondhand tobacco smoke)
- ၄။ ဓာတုပိုးသတ်ဆေးများ (Pesticides)
- ၅။ အငွေ့ပျံလွယ်သောဓာတုပစ္စည်းများ (Volatile organic compound- VOC)
- ၆။ ဇီဝပိုးမွှားများ (ဥပမာ - Mites၊ ဓာတ်မတည့်သောအမှုန်အမွှားများ၊ မှိုများ) (Biological pollutants – Mites, Allergens and Moulds)
- ၇။ ဆောက်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းသုံးပစ္စည်းများ (ဥပမာ - ထုံးမှုန့်၊ ကျောက်မှုန့်) (Built environment)
- ၈။ ရေဒွန်ဓာတ်ငွေ့ (Radon gas)
- ၉။ ကျောက်ဂွမ်းမှုန့် (Asbestos)
- ၁၀။ အိမ်တွင်းစက်မှုလက်မှုလုပ်ငန်းများမှ ထွက်ရှိသောအမှုန်အမွှားဓာတုပစ္စည်းများ (Occupational-related contaminants)

အိမ်တွင်းလေထုညစ်ညမ်းမှုဖြစ်ပေါ်စေသော အကြောင်းရင်းများ

- ၁။ အိမ်တွင်း လေဝင်လေထွက်စနစ် အားနည်းခြင်း၊
- ၂။ ထင်း၊ မီးသွေးမီးဖိုများကိုအသုံးပြု၍ ထမင်း၊ ဟင်းချက်ပြုတ်ခြင်း၊ ဖယောင်းတိုင်၊ အမွှေးတိုင်၊ ခြင်ဆေးခွေများထွန်းခြင်း၊
- ၃။ အိမ်တွင်း ဆေးလိပ်သောက်ခြင်း၊
- ၄။ အိမ်တွင်းသန့်ရှင်းမှု အားနည်းခြင်းကြောင့် မှိုစွဲခြင်း၊ ဘက်တီးရီးယားပိုးများ၊ Mites များ ပေါက်ပွားခြင်း၊
- ၅။ ကျောက်ဂွမ်းပါဝင်သော မီးခံမျက်နှာကျက်ပြားများ တပ်ဆင်ထားခြင်း၊
- ၆။ ခဲပါဝင်သော အိမ်သုတ်ဆေးများ အသုံးပြုခြင်း၊
- ၇။ လေလုံသောတိုက်ခန်းများအတွင်း ဓာတ်ဆီ၊ ဒီဇယ်ဆီသုံးမီးစက်များကို ကြာရှည်စွာ မောင်းနှင်အသုံးပြုခြင်း၊
- ၈။ လေအေးပေးစက်များ၊ ရေခဲသေတ္တာများအသုံးပြုရာမှထွက်သော ကလိုရိုဖလိုကာဗွန် (Chlorofluorocarbon) ဓာတ်ငွေ့ကြောင့် လေထုညစ်ညမ်းခြင်း၊

လုပ်ငန်းခွင်နှင့် ပတ်ဝန်းကျင် ကျန်းမာရေး

- ၉။ ပရိဘောဂပစ္စည်းများ အရောင်တင်ခြင်း၊ ဗီနိုင်းပိုစတာများနှင့် အခြားအငွေ့ပျံလွယ်သော ဓာတုပစ္စည်းများ သိမ်းဆည်းထားရှိခြင်းမှ ထွက်လာသော VOC ဓာတ်ငွေ့များကြောင့် အိမ်တွင်းလေထုညစ်ညမ်းခြင်း၊
- ၁၀။ အိမ်မွေးတိရစ္ဆာန်များနှင့် အိမ်အနီးပတ်ဝန်းကျင်တွင် တိရစ္ဆာန်မွေးမြူရေးလုပ်ငန်းများမှ တိရစ္ဆာန်တို့၏ အမွှေးအမျှင်များ၊ အညစ်အကြေးများကြောင့် လေထုညစ်ညမ်းခြင်း၊
- ၁၁။ အဆောက်အဦဟောင်းများ၏ အောက်ခြေအက်ကွဲကြောင်းများမှထွက်သော ရေခွန်ဓာတ်ငွေ့ကြောင့် လေထုညစ်ညမ်းခြင်း၊
- ၁၂။ ပတ်ဝန်းကျင်ရှိ ဖုန်မှုန့်၊ အခိုးအငွေ့နှင့် အနံ့ဆိုးများထွက်သောလုပ်ငန်းများကြောင့် လေထုညစ်ညမ်းခြင်း၊
- ၁၃။ အိမ်အနီးပတ်ဝန်းကျင်တွင် အမှိုက်များစုပုံထားရှိခြင်း၊ မီးရှို့ခြင်း။

အိမ်တွင်းလေထုညစ်ညမ်းမှုကြောင့် လတ်တလောခံစားရနိုင်သော ရောဂါလက္ခဏာများ

- ၁။ ခေါင်းမူး၊ ခေါင်းကိုက်ခြင်း၊
- ၂။ ပင်ပန်းနွမ်းနယ်ခြင်း၊
- ၃။ အသက်ရှူရခက်ခဲခြင်း၊
- ၄။ ဖျိုခြင်း၊
- ၅။ နှာချေ၊ ချောင်းဆိုးခြင်း၊
- ၆။ မျက်စိ၊ နှာခေါင်း၊ လည်ချောင်း၊ အရေပြားတို့ ယားယံခြင်း၊ ခြောက်သွေ့ခြင်း၊
- ၇။ ဓာတ်မတည့်ခြင်း။

အိမ်တွင်းလေထုညစ်ညမ်းမှုကို ရေရှည်ခံစားရခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပေါ်နိုင်သော ကျန်းမာရေး ပြဿနာများ

- ၁။ အသက်ရှူလမ်းကြောင်းဆိုင်ရာရောဂါများ (လတ်တလောအဆုတ်ရောင်ရောဂါ၊ ပန်းနာရင်ကြပ်ရောဂါ၊ အဆုတ်တီဘီရောဂါ၊ နာတာရှည်အဆုတ်ပွလေပြွန်ကျဉ်းရောဂါ)၊
- ၂။ အဆုတ်ကင်ဆာရောဂါ၊
- ၃။ နှလုံးသွေးကြောဆိုင်ရာရောဂါများ၊
- ၄။ မျက်စိအတွင်းတိမ်၊
- ၅။ နှာခေါင်း၊ လည်ချောင်းနှင့် အသံအိုးကင်ဆာရောဂါများ။

အိမ်တွင်းလေထုညစ်ညမ်းမှုကြောင့် ဖြစ်ပေါ်နိုင်သော အခြားပြဿနာများ

- ၁။ မီးလောင်မှုဖြစ်ပွားခြင်း၊
- ၂။ ဓာတုပစ္စည်းများကြောင့် အဆိပ်သင့်ခြင်း၊
- ၃။ ကိုယ်ဝန်ဆောင်မိခင်များတွင် ပေါင်မပြည့်သောကလေးမွေးဖွားခြင်း၊ ကလေးအသေမွေးဖွားခြင်း၊
- ၄။ သားအိမ်ခေါင်းကင်ဆာရောဂါ ဖြစ်ပွားခြင်း၊
- ၅။ ကလေးငယ်များတွင် အသက်ရှူလမ်းကြောင်းအဖွဲ့အစည်း ဖွံ့ဖြိုးမှုအားနည်းခြင်းနှင့် ခန္ဓာကိုယ်ကြီးထွားမှု နှေးကွေးခြင်း။

အိမ်တွင်းလေထုညစ်ညမ်းမှုကို ထိခိုက်ခံစားလွယ်သောအုပ်စုများ

အိမ်မှုကိစ္စလုပ်ဆောင်ရသည့် အမျိုးသမီးများ၊ ကိုယ်ဝန်ဆောင်မိခင်များ၊ ကလေးသူငယ်များ၊ သက်ကြီးဘိုးဘွားများနှင့် အသက်ရှူလမ်းကြောင်းဆိုင်ရာရောဂါများနှင့် နှလုံးရောဂါရှိသူများသည် အိမ်တွင်းတွင် နေထိုင်ချိန်များသောကြောင့် အိမ်တွင်းလေထုညစ်ညမ်းမှုဒဏ်ကို ပိုမိုခံစားရနိုင်ပါသည်။

အိမ်တွင်းလေထုညစ်ညမ်းမှု လျော့နည်းစေရန်နှင့် ကာကွယ်ရန် နည်းလမ်းများ

- ၁။ နေအိမ်အဆောက်အဦများနှင့် အိမ်တွင်းရှိမီးဖိုခန်းများကို လေဝင်လေထွက်စနစ်တကျရှိစေရန် ဆောက်လုပ်အသုံးပြုခြင်း၊
- ၂။ မီးခိုးငွေ့အထွက်နည်းစေရန် စနစ်တကျပြုလုပ်ထားသည့် မီးဖိုအမျိုးအစားများ၊ လောင်စာများကို ရွေးချယ်အသုံးပြုခြင်း၊
- ၃။ အိမ်တွင်းတွင် ဆေးလိပ်သောက်ခြင်း၊ ဖယောင်းတိုင်း၊ အမွှေးတိုင်း၊ ခြင်ဆေးခွေများထွန်းခြင်းတို့ကို ရှောင်ကြဉ်ခြင်း၊
- ၄။ အိမ်အနီးပတ်ဝန်းကျင်တွင် အမှိုက်သရိုက်များစုပုံ၊ မီးရှို့ခြင်းများကို ရှောင်ကြဉ်ခြင်း၊
- ၅။ တိရစ္ဆာန်မွေးမြူခြင်းလုပ်ငန်းများကို အိမ်နှင့်ဝေးကွာသောနေရာတွင် စနစ်တကျလုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ခြင်း၊
- ၆။ အမှုန်အမွှားများကို သန့်ရှင်းရာတွင် တံမြက်စည်းလှည်းခြင်းအစား ရေစိုဝတ်(သို့) ဖုန်စုပ်စက်ဖြင့် သန့်ရှင်းရေးပြုလုပ်ခြင်း၊
- ၇။ ပရိဘောဂအရောင်တင်ပစ္စည်းများ၊ ဗီနိုင်းပိုစတာများ၊ အငွေ့ပျံလွယ်သော ဓာတုပစ္စည်းများ၊ ဓာတုပိုးသတ်ဆေးများကို အိမ်တွင်းတွင်သိမ်းဆည်းထားရှိခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်း၊
- ၈။ လူနေအိမ်အနီးပတ်ဝန်းကျင်တွင် အခိုးအငွေ့၊ ဖုန်မှုန့်များ၊ အနံ့ဆိုးများထွက်ရှိသော စက်ရုံ၊ အလုပ်ရုံများ မရှိစေရန် သက်ဆိုင်ရာတာဝန်ရှိသူများမှ စီမံဆောင်ရွက်ခြင်း။

လုပ်ငန်းခွင်နှင့် ပတ်ဝန်းကျင် ကျန်းမာရေး